

EN HOPPFULL VÄG FRAMÅT FÖR HELA VÄSTERNORRLAND

Länsprogram 2022

Centerpartiet

VÄSTERNORRLAND

Innehållsförteckning

Vi ger kraft åt varje människa.....	2
En stark grön ekonomi för Västernorrland.....	3
Övergången till bioekonomi	3
Grön omställning för klimatneutralitet	3
Vi ser kraften i besöksnäringen	3
Ökad krisberedskap och livsmedelsproduktion	4
Utbyggd och stärkt infrastruktur	4
Centerpartiet i Västernorrland arbetar för:.....	6
Vård och omsorg av hög kvalitet i hela Västernorrland.....	7
Förbättrad folkhälsa i fokus	7
Krafttag mot psykisk ohälsa	7
Vård nära dig.....	8
Tillgänglig specialistvård	8
Prioritera vården före, under och efter graviditet i hela Västernorrland.....	9
Digitalisering som möjliggörare	9
God och nära vård & omsorg.....	9
Decentraliserat ledarskap	10
Medarbetarna vår främsta resurs	10
Centerpartiet i Västernorrland arbetar för:.....	11
En stark liberal demokrati för Västernorrland!.....	12
Individens frihet främst	12
En demokrati nära dig.....	12
Integration och kompetensbrist	12
Kraften i kulturen och det ideella	13
Stärk utbildning och forskning i länet	13
Trygghet och brottsförebyggande arbete	13
Centerpartiet i Västernorrland arbetar för:.....	14

Vi ger kraft åt varje människa

Vi välkomnas till livet av en barnmorska och på ålderns höst tas vi med värme om hand av undersköterskor. Tillsammans med en handfull andra länder hör Sverige till de som har den bästa hälso- och sjukvården, den bästa förskolan och skolan och det mest jämställda samhället. Trots det finns det mycket som behöver utvecklas för att Västernorrland ska rankas bland de bästa i Sverige.

Grunden i Centerpartiets politik är alla människors frihet och lika värde. Vi tror på människors förmåga att bestämma över sina liv och skapa sin egen framtid. Det är så vi tillsammans får hela landet att växa.

Med hjärta, beslutsamhet och sunt förnuft ser vi positivt på framtiden. Vi vet att nytänkande, omställning och utveckling är vägen mot en hållbar framtid i hela Västernorrland.

Vi vill vara en del i en ny bild av Västernorrland – en region som har rika resurser av såväl råvaror och kraft som innovativt tänkande, en region som är ett starkt och växande besöksmål, en region som välkomnar dig att bo, leva och besöka.

I Västernorrland finns förutsättningarna för att ställa om till ett hållbart klimatneutralt samhälle. Här finns industrier som både producerar kraft i olika former och produkter som exporteras till hela världen. Innovationskraften är stark och många företag är i världsklass. Centerpartiet vill att politiken, och det offentliga samhället - regionen och de sju kommunerna - tillsammans ser till att utveckling och tillväxt tar fart och att människor med många olika kompetenser söker sig hit.

En stark grön ekonomi för Västernorrland

Övergången till bioekonomi

Västernorrland har en tradition av exportindustri. Som storproducent av förnybar el såsom vind- och vattenkraft är länet också en viktig del i övergången till ett förnybart samhälle. Vi har en hög elenergi kapacitet till skillnad mot andra län som i prognoser visar på effektbrist. Etablering av elintensiva anläggningar lämpar sig därför särskilt bra här och framtida etableringar skulle innebära tusentals nya arbetstillfällen till länet. Konkurrensen om den här typen av industrietableringar är stor. Centerpartiet arbetar för att tillgången på förnybar el ska vara fortsatt god i länet. Vi vill också satsa på solenergi. Den stora tillgången på energi i Västernorrland ska i första hand främja etablering av företag i länet.

Skogsnäringen har en central roll i bioekonomin såväl som leverantör av råvaror och som kolsänka. Det är den växande skogen som lagrar in kol och därför vill Centerpartiet att skogen aktivt brukas så att Västernorrland och Sverige kan vara ledande i klimatomställningen.

Grön omställning för klimatneutralitet

En av Västernorrlands största utmaningar för klimatneutralitet är vägtransporter. De måste ses över och omställning till förnybara drivmedel prioriteras. Länets offentliga aktörer ska vara förebilder i detta klimatarbete.

I den energiomställning som pågår just nu måste vi hjälpas åt på både global och lokal nivå. Det finns en stor potential av förnybara energikällor i länet som bör tillvaratas på ett klokt och effektivt sätt. Hänsyn måste tas både till boendemiljö och natur. Västernorrland har många starka och viktiga aktörer inom skog, energi och tillverkande industri som behöver tillgång till stabil förnybar energiförsörjning. Centerpartiet är drivande i detta arbete.

Centerpartiet vill regionalisera delar av den statliga fastighetsskatten. Syftet är att stärka regionernas möjligheter att föra en tillväxtfrämjande politik utifrån sina egna förutsättningar. Centerpartiet vill därför att intäkterna från fastighetsskatten på industri- och elproducerande fastigheter går till de bygder och samhällen där värdena skapas.

Vi ser kraften i besöksnäringen

Västernorrland har en stark och växande besöksnäring med Höga Kusten och Sundsvall som dragplåster. En levande landsbygd, ett rikt kulturliv, en hänförande natur och attraktiva städer lockar besökare att gärna återvända. Näringen skapar nya företag med arbetstillfällen som för många är första steget in på arbetsmarknaden. För att besöksnäringens potential ska tillvaratas behöver vi bygga ut och anpassa infrastrukturen. Ett mer flexibelt strandskydd och tillgång till kompetens ser vi som några av de viktigaste utmaningarna.

Fyra av fem nya jobb skapas i småföretag. Det betyder skatteintäkter som finansierar välfärden; vård, skola, omsorg. Nästan alla småföretag är ägarledda, där ägaren bor och verkar på orten, med ett stort engagemang för bygdens utveckling. Att skapa goda villkor och minska regelkrånglet för företag att vilja starta, expandera och anställa är därför angeläget att prioritera för länets kommuner och regionen.

I Västernorrland finns ett flertal framgångsrika dryckesproducenter. Dessa företag sätter Västernorrland på kartan och skapar ett ökat intresse för närproducerad mat och dryck. Gårdsförsäljning av dessa drycker skulle stärka regionens näringsliv i allmänhet och besöksnäringen i synnerhet.

Ökad krisberedskap och livsmedelsproduktion

Pandemin har visat att vårt samhälle behöver en ökad krisberedskap både när det gäller konflikter, effekterna av extremväder och andra samhälleliga kriser. Inte minst infrastrukturen behöver säkras.

En levande landsbygd med aktiva företag inom de gröna näringarna är en förutsättning för en stark självförsörjningsgrad och en fungerande livsmedelsproduktion i tider av kris och internationell oro.

Centerpartiet anser därför att vi måste se över inköp och upphandlingar till de offentliga köken, för att i större utsträckning handla av fler lokala producenter. En bred lokal varukorg gör att vi har en produktion nära och därmed större möjlighet att klara tillgången av livsmedel även vid en kris.

Regionen och kommunerna behöver genomarbetade beredskapsplaner och bygga upp lager av livsmedel, bränsle och skyddsutrustning till äldreboende och hemsjukvård med mera.

Centerpartiet vill att kommunerna, Länsstyrelsen och Regionen tillsammans säkerställer att det inrättas ett antal service- och trygghetspunkter. Detta för att det ska finnas viss service på landsbygden vid längre störningar i kommunikation, el- eller vattentillgång.

Utbyggd och stärkt infrastruktur

Infrastrukturen måste stärkas genom bredbandsutbyggnad, laddinfrastruktur, vägnät järnvägsnät och cykelvägar. Möjligheten att resa klimatsmart med elbil, tåg, buss eller cykel till arbete, skola, sjukvårdsinrättningar och fritidsaktiviteter måste vara möjligt i hela Västernorrland oavsett var man bor. Det är även viktigt att hanteringen av kontanter och inte minst finansiering av investeringar på landsbygden fungerar.

Den infrastrukturfråga som är högt prioriterad bland regioner och kommuner efter södra norrlandskusten är dubbelspår på Nya Ostkustbanan – sträckan mellan Härnösand och Gävle. Den ingår även i den så kallade Bottniska korridoren som lyfts fram på Europnivå som betydelsefull så att råvaror, förädlade råvaror och industriprodukter från Arktisområdet kan levereras till sina marknader. Genom att bygga klart den Bottniska korridoren får Sverige och hela EU ett starkt och sammanhängande stråk där tunga, långa och snabba tåg kan passera. Det reducerar industrins transportkostnader och ökar konkurrenskraften samt bidrar till kraftigt förstorade arbetsmarknadsregioner genom att restiderna kortas.

Andra viktiga satsningar för fortsatt utveckling av länet är upprustning av Ådalsbanan för godstrafik och persontrafik samt Mittbanan som knyter ihop länet med expansiva delar av Jämtland och Norge. Vi vill i framtiden också se

persontrafik på stambanan mellan Örnsköldsvik och Umeå, den så kallade Gröna Linjen. Även Förbifart Örnsköldsvik på E4 bör prioriteras.

Flygtrafiken i norra Sverige måste fungera på lika villkor som i övriga landet och knyts samman med kollektivtrafiken. Stora avstånd gör att vi är helt beroende av ett fungerande flyg. De regionala flygplatserna binder samman Sverige, skapar arbetstillfällen och ökar tillgängligheten till våra besöksmål. Vi ser också positivt på en utveckling av elflyg och förnyelsebara flygbränslen.

Vägunderhåll och trafiksäkerhet måste förbättras. Ett bra vägnät är avgörande för landsbygden. Hastighetssänkningar gör att redan långa avstånd blir ännu längre. Trafikverket behöver revidera sin strategi för att uppnå nollvision. I stället för passiva generella hastighetssänkningar bör trafiksäkerheten höjas. Modern teknik måste användas för att göra det möjligt med högre hastigheter även där det inte byggs motorvägar.

Centerpartiet i Västernorrland arbetar för:

- ✓ att bibehålla och öka den goda tillgången på förnybar el i länet genom bland annat satsningar på solenergi
- ✓ att öka produktionen av förnyelsebara drivmedel
- ✓ att fastighetskatten på industri- och elproducerande fastigheter ska tillfalla den bygd där värdena skapas
- ✓ att utveckla besöksnäringen i länet
- ✓ att stärka de lokala livsmedelsproducenterna och öka länets självförsörjningsgrad och därmed också krisberedskap
- ✓ att minska regelkrånglet för små och medelstora företag exempelvis i livsmedelsbranschen
- ✓ att inrätta minst en service-och trygghetspunkt i varje kommun för att säkra tillgången på grundläggande service på landsbygden vid omfattande samhällsstörningar
- ✓ att möjliggöra gårdsförsäljning av lokala drycker
- ✓ att säkra tillgången på snabbt bredband i hela länet
- ✓ att dubbelspår byggs längs hela Nya Ostkustbanan och att Mittbanan och Ådalsbanan rustas för både gods-och persontrafik
- ✓ att vägunderhållet på länets vägar prioriteras och att Trafikverket vidtar andra säkerhetshöjande åtgärder än hastighetssänkningar
- ✓ att det ska vara enkelt att tanka förnybara drivmedel var man än befinner sig i länet

Vård och omsorg av hög kvalitet i hela Västernorrland

Förbättrad folkhälsa i fokus

Genom ett fokus på livsstilsfrågor i livets alla skeden och konkreta insatser uppnås ett friskare Västernorrland. Arbetet med goda levnadsvanor måste främjas, ett viktigt instrument är hälsosamtal i olika åldrar. Österåsen bör vidareutvecklas som ett livsstilsmedicinskt centrum för regionen i samverkan med Norra sjukvårdsregionen och andra aktörer. Ett aktivt långsiktigt folkhälsoarbete innebär en medveten samverkan mellan olika aktörer i samhället.

Rehabiliteringsinsatser är en viktig del i främjandet av god folkhälsa. Huvuddelen av vårdens resurser går till att vårda de som redan är sjuka medan endast en liten del läggs på förebyggande insatser för att minska inflödet av nya insjuknade. Ökat fokus på förebyggande arbete och egenvård kan över tid väsentligt minska vårdkostnader och därmed frigöra stora resurser som kan användas för andra vårdändamål.

Krafttag mot psykisk ohälsa

Människor som söker vård för psykisk ohälsa ökar i hela landet. Primärvården i Västernorrland har idag inte resurser för att möta behovet av vård vid lätt och medelsvår psykisk ohälsa och väntetiderna blir långa. I dagsläget kan invånare i Västernorrland söka psykologisk behandling hos ett antal privata vårdgivare, detta gäller såväl barn som vuxna. Centerpartiet ser att denna möjlighet är ett viktigt komplement och vi anser att den möjligheten ska utvecklas. Att tidigt få vård och stöd vid psykisk ohälsa kan förebygga förvärrad problematik med onödigt lidande och ett större vårdbehov.

Västernorrland är fortsatt bland de sämsta i landet på att uppfylla vårdgarantin inom barn- och ungdomspsykiatri (BUP). Långa väntetider riskerar att förvärra barnets problematik och hela familjens situation. Även tillgängligheten till vuxenpsykiatri har stora brister och det kräver nya lösningar. Centerpartiet tror att satsningar på folkhälsa, mer resurser till primärvården och stärkt samarbete med privata vårdgivare är viktigt för att bemöta den psykiska ohälsan. Därför satsar vi på en stärkt primärvård och därför föreslår vi att psykiatri öppnas upp för fler vårdgivare genom vårdval och andra lösningar.

Bland unga mellan 15 och 24 år är självmord den vanligaste dödsorsaken i Sverige. Vi tycker att vården ska bli bättre på att upptäcka risker och förebygga självmord. Det behövs bättre metoder för att se vilka som ligger i riskzonen och fler förebyggande insatser. Därför verkar Centerpartiet för en nollvision mot suicid.

Västernorrland ligger över rikssnittet när det gäller narkotikarelaterad dödlighet och många av de drabbade är unga. Centerpartiet anser att missbruksvården ska utgå från att både behandla beroendesjukdom och i största möjliga mån lindra symptomen. Sprututbytesverksamhet är effektivt för att minska smittspridning och fungerar även som en ingång till vården för person med missbruk eller beroendesjukdom. Region Västernorrland bör därför införa detta.

Vård nära dig

Hälso- och vårdcentraler (primärvården) ska vara förstahandsvalet, lätt tillgängliga och utgå från individens behov. Personcentrerad vård med helhetssyn på individen är en förutsättning för bra kvalitet. Det behövs flexiblere öppettider, kvälls- och helgöppet för att kunna ge god service. Utifrån primärvårdens förändrade uppdrag ställs nya krav på hur primärvården organiseras och ökade ekonomiska resurser behövs.

Kompetensförsörjningen för vården är en ödesfråga för att få kontinuitet och ge trygghet. Kompetensutveckling för medarbetarna är avgörande för primärvårdens utveckling. Även ändra vägar, som exempelvis utlandsrekrytering måste prövas för att trygga personalförsörjningen. Rådgivning via 1177 är ett viktigt verktyg, digitala tjänster ska erbjudas och det finns ett ökat behov av att informera om och erbjuda allmänheten möjligheter till egenvård.

Det första stödet vid lättare psykisk ohälsa ska ges i primärvården, inte minst för att avlasta specialistvården. Tidiga insatser och god tillgänglighet till första linjens psykiatriska vård är viktigt, inte minst för att förhindra utveckling av allvarigare problematik. Samarbetet mellan skolornas elevhälsa och ungdomsmottagningarna behöver därför stärkas.

Tillgänglig specialistvård

Centerpartiet värnar våra tre sjukhus i Västernorrland och är öppna för en utvecklad verksamhet vid samtliga sjukhus. Den specialiserade vården som bedrivs på länets sjukhus, står för en stor del av resursutnyttjandet. Hela den specialiserade vården ska uppfylla kraven enligt den lagstadgade vårdgarantin. Fortsatta strategiska satsningar och investeringar behöver göras vid sjukhusen utifrån den verksamhet som ska bedrivas. Vi vill se en förändring av nuvarande organisationen med basen i lokal ledning med närvarande chef som har mandat att samordna och utveckla verksamheten.

Samarbetet med länets sju kommuner och övriga regioner i norra Sverige behöver utvecklas för att länsinvånarna ska få en bra kvalificerad vård. Ett fungerande samspel mellan specialistvården och primärvården är avgörande. Tillgängligheten vid våra sjukhus behöver kraftfullt förbättras. Allt för många får vänta för länge innan de får vård. Fler vårdval och en öppenhet för entreprenader, alternativa driftsformer och andra utförare är lösningar som Centerpartiet bejakar. Precis som i primärvården är kompetensförsörjningen för vården en ödesfråga för att få kontinuitet och ge trygghet. Tid för handledning och annan kompetensutveckling är avgörande för specialistvårdens utveckling. Kompetensväxling av arbetsuppgifter ger vård på rätt nivå och är kostnadseffektivt.

Inom hälso- och sjukvården är patientens möjlighet till inflytande och delaktighet av stor betydelse för ett gott resultat. Personcentrerad vård ska därför successivt införas. En av de största utmaningarna är att komma till rätta med det extremt stora behovet av hyrpersonal vars kostnader till stor del bidrar till att underminera ekonomin.

Universitetssjukhuset i Umeå är en helt avgörande motor för kompetensförsörjningen av sjukvården i Västernorrland. Sjukhuset ansvarar för högspecialiserad vård och service till närmare en miljon människor som bor på en yta som motsvarar över halva Sverige. Ett utvecklat samarbete är därför nödvändigt.

Prioritera vården före, under och efter graviditet i hela Västernorrland

Stora nationella satsningar görs för att förbättra vården före, under och efter graviditet i hela landet. En sammanhållen vårdkedja och en god kontinuitet i vården är en viktig grund för en mer personcentrerad, säker och tillgänglig vård i hela Västernorrland.

Centerpartiet vill därför att del av de riktade statliga medlen till Region Västernorrland satsas i ett nytt flerårigt pilotprojekt där kvinnosjukvård, mödrahälsovård, förlossning och BB samlas i en gemensam enhet vid sjukhuset i Sollefteå, med mottagningsverksamhet lokalt i berörda kommuner. I projektet skulle omfödernor om möjligt kunna erbjudas förlossning i Sollefteå. Satsningar på utvecklingsprojekt för att förbättra vården före, under och efter graviditet ska självklart ske även vid verksamheter kopplade till sjukhusen i Sundsvall och Örnsköldsvik.

Bättre arbetsmiljö, arbetsvillkor och löner för berörd personal i hela Västernorrland ska också prioriteras.

Digitalisering som möjliggörare

Medborgarna ställer allt högre krav på vårdens tillgänglighet och informationsförsörjning vilket gör att behovet av såväl korrekt information som rätt personal vid rätt tillfälle är viktigt. Genom digitalisering kan vi möta medborgarnas behov och förväntningar på e-hälsa och medicinsk vård och omsorg på distans och samtidigt dra fördel av de möjligheter det ger för arbetssätt och verksamhetsprocesser. Detta kan möjliggöras med välfungerande digitala system och plattformar.

Vård på distans, e-hälsa, ska vidareutvecklas och på så sätt kan vården göras mer tillgänglig för invånarna. Detta kan gälla allt från att ta del av sin journal via nätet, tidsbokningar samt nyttja andra e-tjänster till att en person får ta del av digitala vårdlösningar i hemmet. Utan en tillgång till bra fysisk digital infrastruktur i hela länet är digitaliseringen av vården inte möjlig. Det digitala utanförskapet måste ner till ett minimum och informationssäkerhetsarbetet är en nyckel för skyddet av vår information. Den digitala omställningen är en förändringskraft som påverkar hela samhället. Samtidigt måste vi se till att de som inte vill eller kan använda de digitala verktygen ändå kan ta del av en god vård och omsorg.

God och nära vård & omsorg

Såväl nationellt som i Västernorrland pågår en utveckling mot god och nära vård. Allt fler äldre, multisjuka och kroniker ställer krav på nya arbetssätt för att klara den stora utmaningen som detta innebär. Det krävs en mycket god tillgänglighet, kontinuitet och möjlighet till god delaktighet för patienterna vilket kräver utveckling av personcentrerad vård. Vi behöver öka insatser som främjar folkhälsa och preventiva insatser. För att ge multisjuka, äldre, kroniker den bästa vården så

behövs en mycket bra samverkan mellan regionen och länets kommuner samt andra aktörer.

En ökad digitalisering ger möjligheter för att till exempel utveckla monitorering i hemmet. Vi vill se hemteam i samverkan (ÄLSA) i hela länet, förbättrade in- och utskrivningsprocesser vid sjukhusen, årliga läkemedelsgenomgångar för alla äldre, fast omsorgskontakt med rätt kompetens och en ökad kontinuitet bland personalen i hemtjänsten med mera.

Decentraliserat ledarskap

Det behövs ett tydligt politiskt ledarskap i Västernorrland, som står upp för en nära vård och regional utveckling i hela länet. Centerpartiet är alltid berett att ta det ansvaret. Inte minst behövs ett förändrat ledarskap inom hälso- och sjukvården. Växande vårdköer, bristande tillgänglighet, extremt höga kostnader för hyrpersonal och stora svårigheter att rekrytera talar sitt tydliga språk.

Genom att återupprätta ett lokalt ledarskap på sjukhusen stärker vi både personalens och patienternas möjligheter till delaktighet. Ett lokalt ledarskap med närvarande chefer, som har uppdraget att i samverkan samordna och utveckla verksamheten, med patienten i centrum och i nära samarbete med berörda kommuner och primärvården. En ökad regional och nationell samverkan behövs för att möta våra förväntningar på en allt mer högspecialiserad vård. En del i detta är ett utvecklat samarbete i Norra sjukvårdsregionen. Grundläggande är en tillitsbaserad styrning, ett decentraliserat ledarskap och en ökad samverkan.

Medarbetarna vår främsta resurs

Region Västernorrland ska vara en attraktiv arbetsgivare med fokus på arbetsmiljöfrämjande åtgärder, som är lyhörd och erbjuder kompetensutveckling och karriärmöjligheter samt möjlighet till erfarenhetsutbyte mellan medarbetarna. Personal inom vård, omsorg, hälso- och sjukvård ska garanteras möjlighet till kontinuerlig fortbildning.

Region Västernorrlands kostnader för hyrpersonal är bland de högsta i Sverige. För att vända trenden måste problemen lösas i rätt ände. Region Västernorrlands medarbetare måste få ökat inflytande över sin arbetssituation och arbetsmiljön måste förbättras. Medarbetarnas möjlighet till kompetensutveckling behöver stärkas. Karriärmöjligheter och konkurrenskraftiga löner är en del i detta. Ett led i förändrad arbetsmiljö är att använda medarbetarnas kompetens på rätt sätt och på rätt nivå.

Chefer och ledare ska ges goda möjligheter för chefsuppdraget. En väsentlig del i detta är att skapa utrymme för obligatorisk utbildning av chefer och ledare samt tid för handledarskap av studenter och medarbetare som ett led i en framtidsytande kompetensförsörjning. En konkret målsättning i detta är maximalt 25 medarbetare per chef i regionens och kommunernas välfärdsverksamheter. Riktade rekryteringsinsatser gällande bristyrken, exempelvis utlandsrekrytering, behöver också vidareutvecklas.

Centerpartiet i Västernorrland arbetar för:

- ✓ satsningar på folkhälsa, rehabilitering, förebyggande och hälsofrämjande arbete
- ✓ ökat antal timmar fysisk aktivitet i skolorna
- ✓ ökad samverkan och särskilda satsningar för att främja ungas psykiska hälsa
- ✓ ökad kontinuitet och bättre tillgänglighet i hälso- och sjukvården vilket ger kortare köer
- ✓ stärkt krisberedskap inom vård, omsorg, hälso- och sjukvård
- ✓ satsningar på digitalisering, e-hälsa och en utvecklad vård och omsorg på distans
- ✓ bättre arbetsmiljö, arbetsvillkor och högre löner för personal inom vård, omsorg, hälso- och sjukvård
- ✓ minskat beroende av stafettpersonal inom primärvård och specialistvård
- ✓ fast omsorgskontakt med rätt kompetens och en ökad kontinuitet bland personalen inom vård och omsorg
- ✓ att samverkan mellan kommun och region stärks för fungerande vårdkedjor och en utvecklad nära vård i hela länet
- ✓ öppenhet för en mångfald av utförare inom kommunal vård och omsorg
- ✓ väsentligt mer resurser till primärvården (hälso- och vårdcentralerna) och ett utvecklat vårdval
- ✓ att trygga akutsjukvården i hela länet, med tre sjukhus som utvecklas i samverkan med varandra och sjukhusen i norra Sverige
- ✓ att det ska finnas starka lokala ledningar vid länets tre sjukhus med tydliga mandat
- ✓ att sjukhusen i länet kan drivas på entreprenad med uppdrag från såväl region som andra aktörer
- ✓ fler vårdval och en öppenhet för andra utförare inom specialistvården (sjukhusvården)
- ✓ att utveckla kvinnosjukvården i hela länet
- ✓ att stärka vården före, under och efter graviditet i hela länet och erbjuda möjlighet till förlossning i Sollefteå, Sundsvall och Örnsköldsvik.

En stark liberal demokrati för Västernorrland!

Individens frihet främst

Centerpartiet vill bygga ett liberalt samhälle som är socialt, grönt, decentraliserat och som värderar gemenskaper. Vi vill bygga ett samhälle som sätter individens frihet främst, samtidigt som det bejakar behov av trygghet och stöd. Liberalismen utgår från individen; en människas frihet får i grunden endast begränsas av hänsyn till andra människors lika rätt till frihet. Centerpartiet ser att saker och ting oftast blir bäst när människor själva bestämmer över sina egna angelägenheter och när det offentliga – stat, region och kommun – inte lägger sig i mer än nödvändigt.

Trots att Sveriges liberala demokrati på många sätt är stark och välmående står vi inför utmaningar. Den politiska debatten har blivit råare och färre engagerar sig i politiska partier. Minoritetsgrupper möter rasism, homofobi och andra typer av hatbrott. Förtroendevalda och journalister utsätts för hot och trakasserier, och våldsbejakande extremism är ett allvarligt hot. Samtidigt upplever många medborgare att staten brister i sina kärnuppgifter: att skapa trygghet, säkerhet och en god välfärd. Det riskerar i sin tur att underminera tilltron till offentliga institutioner och medmänniskor.

En demokrati nära dig

Centerpartiet vill bygga ett mer decentraliserat samhälle – en idé som härstammar från våra rötter i landsbygdsbefolkningens och de självägande böndernas långa kamp för frihet och rättvisa. Vi tror på människans förmåga att ta ansvar för sig själv och för andra, och anser följaktligen att folk bör få bestämma mer själva och att politiska beslut bör fattas av och nära de som berörs av dem. För att en decentraliserad demokrati ska fungera väl krävs att medborgarna är engagerade och delaktiga i det lokala styret och kan hålla lokala politiker ansvariga för beslut de fattar. Och därför arbetar vi aktivt för att stärka lokal- och regionpolitikens ställning och självbestämmande.

Integration och kompetensbrist

Andelen utlandsfödda som står utanför arbetsmarknaden i Västernorrland är alarmerande hög och visar på att vi har ett jobb att göra där. Samtidigt står Västernorrland inför stor kompetensbrist inom flertalet branscher. Vår region behöver inflyttning. Alla människor, oavsett varifrån de kommer, bidrar med sin kompetens och berikar vårt län. Centerpartiet har en rad förslag på hur region och kommun kan arbeta med nyanlända i fråga om kunskaper som svenska språket, samhället och arbetslivet samt hur man validerar kunskap och yrkeserfarenheter från hemlandet. Ska vi lyckas behövs regelförenkling och utvecklat samarbete mellan olika offentliga aktörer, näringslivet och civilsamhället.

Vi vet också att många människor blir kvar på den ort där de utbildar sig. Västernorrland behöver fler platsförlagda utbildningar inom såväl yrkeshögskola som universitet och ett utvecklat samarbete mellan akademier och näringsliv för examensarbeten, praktik och olika typer av ingångsjobb.

Kraften i kulturen och det ideella

Folkbildningen i form av studieförbund och folkhögskolor men även folkbiblioteken är otroligt viktiga för varje invånares möjligheter att få ny kunskap genom hela livet. När näringslivet i Västernorrland ropar efter fler personer att anställa behövs alla vägar till utbildning och kompetensutveckling. En viktig del i länets attraktivitet är tillgången till ett brett kulturutbud, ett starkt idrotts- och friluftsliv samt ett aktivt och engagerat föreningsliv.

Centerpartiet ser en styrka i en regional kulturportfölj som stöd såväl för de fria konsterna som för institutioner som Västernorrlands Museum, Scenkonstbolaget samt en framtida filmfond. Ett rikt kulturliv ska vara möjligt i hela länet. Det är därför viktigt att det offentliga har en verksamhet som möter medborgare var de än bor i Västernorrland.

Stärk utbildning och forskning i länet

Nära kontakter behövs mellan kommuner och region till högre utbildning, samt olika aktörer inom vuxenutbildning. I Västernorrland ska människor ha möjligheten att bildas och utvecklas hela livet, och företag ska ha en god kompetensförsörjning. Västernorrland behöver större tillgång till högre utbildning och forskning för att växa och utvecklas som plats och arbetsmarknad. Den utveckling vi sett av digitalt lärande och undervisning under coronapandemin ska förstås nyttjas och vidareutvecklas för människors lärande i alla åldrar.

Trygghet och brottsförebyggande arbete

En stabiliserande och trygghetsskapande faktor i vårt samhälle är ett starkt föreningsliv med allt från idrott till kyrkor och kultur med verksamhet för såväl barn som äldre. Centerpartiet ser alla civila aktörer som möjliga samverkanspartner för kommuner och region samtidigt som varje förening naturligtvis har ett eget inre driv av medlemskap och engagemang.

Lokala brottsförebyggande råd (BRÅ) samt Brottsoffer- och Kvinnojourerna ser vi som viktiga aktörer för att såväl förebygga brott som stödja dem som drabbats. Trygga hem och trygga offentliga miljöer är centrala för oss. Därför vill vi arbeta för nolltolerans mot våld i nära relationer. Centerpartiet vill även stärka den lokala polisnärvaron och kapaciteten hos de enheter inom polisen som arbetar med demokratifrågor; hot och hat.

Centerpartiet i Västernorrland arbetar för:

- ✓ att mänskliga rättigheter och individens frihet och självbestämmande är grunden för alla politiska beslut
- ✓ att Västernorrland aktivt välkomnar nya invånare och besökare oavsett ursprung.
- ✓ arbetar för att värna och stärka nationella minoritetsgruppers rättigheter och inflytande
- ✓ stärkt samverkan mellan kommun, region, myndigheter, näringsliv och utbildningssystem för att nyanlända och utlandsfödda snabbare ska komma ut i arbetslivet och integreras i samhället
- ✓ att regionen och kommunerna blir bättre på att kommunicera och föra dialog med såväl medborgare som företag inför beslut och genom processer
- ✓ att fler statliga jobb etableras i Västernorrland
- ✓ att den lokala kulturen lyfts och utvecklas såväl som kitt i lokalsamhället som besöksanledning
- ✓ att föreningsliv, folkbildning och övrigt civilsamhälle ges förutsättningar att vara aktiva och medskapande i samhällets olika processer för utveckling och tillväxt
- ✓ att brottsförebyggande arbete stärks och att polisens synlighet i lokalsamhället ökar
- ✓ nolltolerans mot våld i nära relationer
- ✓ att kulturens fria roll värnas
- ✓ att möjliggöra tillgång till ett brett kulturutbud oavsett var i länet man bor